

Spiritual Leadership of School Administrators Affecting Working Satisfaction of Teachers under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2

Fueangfa Mekchai¹ and Banjob Boonchan²

Master of Education Program in Educational Administration, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand

E-mail: 66D0106111@nrru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-4156-7665>

E-mail: banjobbun21@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0644-6874>

Received 09/01/2025

Revised 10/02/2025

Accepted 13/03/2025

Abstract

Background and Aims: To manage an organization to be successful and efficient requires school administrators who deeply assess teachers' minds and feelings, which will lead to quality management. As a result, the teachers are satisfied with their work and develop appropriately according to individual needs and joy in collaboration. The objectives of this research were 1) To study the level of teachers' working Satisfaction. 2) to study the level of spiritual leadership of school administrators. 3) to create the equation of the spiritual leadership of school administrators affecting the working satisfaction of teachers under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2.

Methodology: The sample was 31 school administrators and 286 teachers. The sample is considered by using Krejcie and Morgan, which is selected by stratified random sampling by using the size of the educational institution as the stratum for randomization. The research instrument was a 5 rating scale questionnaire. The content validity range was 0.60-1.00. The working satisfaction of teachers and the spiritual leadership of school administrators, the overall confidence value were .958 and .986, respectively. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

Results: The research found that. 1) Overall, the satisfaction of teachers was at a high level. When considering each aspect, it was found that most were at a high level. 2) The spiritual leadership of school administrators as a whole was at a high level. 3) The spiritual leadership of school administrators on vision and altruistic love had a statistically significant effect on the working satisfaction of teachers at the .05 level. The aspect with the highest influence was vision, followed by altruistic love, respectively. The Pearson correlation coefficient between these aspects and teachers' working satisfaction was 0.776. These aspects could explain the variance in the working satisfaction of teachers under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2 by 60.3%.

Conclusion: The spiritual leadership of school administrators on vision and altruistic love had a statistically significant effect on the working satisfaction of teachers under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2. The aspects that affect teachers' working satisfaction with the highest influence are vision, followed by altruistic love, respectively.

Keywords: Satisfaction; Spiritual Leadership

การศึกษาภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

เฟื่องฟ้า เมฆฉาย¹ และบรรจบ บุญจันทร์²

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: ผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถเข้าถึงจิตใจและความรู้สึกของบุคลากรได้อย่างลึกซึ้งและถ่องแท้ อันจะนำไปสู่การบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ส่งผลให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ที่จะสามารถพัฒนาบุคลากรได้อย่างเหมาะสมตามความต้องการของแต่ละบุคคล และปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู 2) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) สร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณ ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

ระเบียบวิธีการวิจัย: กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 31 คน และครู จำนวน 286 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูป Krejcie and Morgan กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิในการสุ่ม เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.60-1.00 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูและภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ .958 และ .986 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย: พบว่า 1) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน 3) ภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ และด้านความรักที่เห็นแก่ผู้อื่น มีอิทธิพลร่วมกันต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างด้านเหล่านี้กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู เป็น 0.776 และด้านเหล่านี้สามารถอธิบายความแปรปรวนความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ได้ร้อยละ 60.3

สรุปผล: ภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ และด้านความรักที่เห็นแก่ผู้อื่น ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยด้านที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ รองลงมา คือ ด้านความรักที่เห็นแก่ผู้อื่น ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ; ภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณ

บทนำ

การจัดการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศและประชากร ประเทศไทยได้มีการดำเนินการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง โดยกระทรวงศึกษาธิการได้มีการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้เกิดการยกระดับและเปลี่ยนแปลงการศึกษาของไทยให้ทัดเทียมและเท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก เป้าหมาย ที่สำคัญ คือ เด็ก เยาวชน และประชาชนชาวไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพจาก

การศึกษาที่มีคุณภาพ แต่อย่างไรก็ตามมีความท้าทายนานัปการ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สุขภาวะ จึงเกิดนโยบาย “เรียนดี มีความสุข” ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2568 ได้ระบุว่าการลดภาระครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยการพัฒนาวิธีการประเมินวิทยฐานะครูและบุคลากรทางการศึกษา มุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาหลักเกณฑ์ วิธีการแต่งตั้ง โอน ย้ายของครู และบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในภูมิสำเนา ที่ตรงกับความสามารถของตนเอง เน้นพิจารณาด้วยความโปร่งใส และไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน แก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เห็นผลเป็นรูปธรรม จัดหาอุปกรณ์การสอน และสวัสดิการให้เพียงพอและเหมาะสม เป็นทางสำคัญที่ทำให้ครู มีความเป็นอยู่ ที่ได้รับการพัฒนาวิชาชีพและมีการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู (กระทรวงศึกษาธิการ, 2567) แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่องานและส่งผลต่อความ พึงพอใจในการปฏิบัติงานรวมถึงเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงาน ในสถานศึกษาอย่างมีความสุขและเกิดคุณภาพต่อผู้เรียน

ในปัจจุบันความพึงพอใจเป็นเรื่องที่มีผู้ศึกษาและผู้ทำวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน เป็นจำนวนมาก แต่ก็ยังพบปัญหาของการขาดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะ ในวงการศึกษาไทยความพึงพอใจในการปฏิบัติงานนั้นถือว่าเป็นทัศนคติที่ผู้ปฏิบัติงานมีต่อตัวงานหรือองค์การ แต่ก็มีเมื่อนำแปลกใจคือ ปัญหาเรื่องนี้ยังมีมาตลอด และหากผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในงานน้อยก็มักมาจาก 4 ข้อใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) ความท้าทายที่ลดลง เพราะรู้สึกว่าการที่ไม่ส่งเสริมให้ใช้ความสามารถได้อย่างเต็มที่ หรือองค์การไม่มีเส้นทางให้ผู้ปฏิบัติงานได้เติบโต 2) ค่าตอบแทน อาจไม่เหมาะสมไม่ยุติธรรมหรือรู้สึกว่าเป็นธรรม 3) สภาพแวดล้อม เกิดความไม่สะดวกในการทำงานไม่ปลอดภัยหรือทรัพยากรต่างๆ ไม่เอื้ออำนวย 4) เพื่อนร่วมงาน ที่อาจเรียกว่าเพื่อนได้ไม่เต็มปากนัก เพราะไม่ได้ช่วยเหลือเกื้อกูล หน้าที่อาจคอยทิ่มแทงกันยามเพลอ (อนิรุทธิ์ ตุลสุข, 2564) ซึ่งการปฏิบัติงานในวงการศึกษาโดยเฉพาะสถานศึกษาที่มีครูเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แต่ก็ยังพบปัญหาในการขาดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อันเนื่องมาจากภาระงานที่มากเกินไป เมื่อครูหนึ่งคนไม่ได้ทำหน้าที่แค่สอนหนังสือแต่ต้องจัดการงานเอกสาร ทำแบบประเมิน ทำธุรการ สารพัดงานที่ไม่ใช่งานสอนจนครูไม่มีเวลาเตรียมการสอน และไม่มีโอกาสได้พัฒนาการเรียนการสอนให้กับนักเรียน (ธนวรรณ สุวรรณปาล, 2566) จึงส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานขาดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาซึ่งมาจากหลายปัจจัย และส่งผลให้ไม่บรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติงานตามที่ได้คาดหวังไว้ เพราะฉะนั้นการเข้าถึงจิตใจของบุคลากรจึงเป็นเรื่องที่ไม่ควรมองข้าม เพราะเป็นเรื่องของความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่จะแสดงออกมาเมื่อเกิดความพึงพอใจหรือไม่ในการปฏิบัติงาน และตอบสนองความต้องการในงานที่ปฏิบัติตามความเหมาะสมที่ควรจะได้รับ

ภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณจึงเป็นความสามารถของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อจิตใจของผู้ปฏิบัติงานโดยเน้นที่ความรู้สึก ความเข้าใจมากกว่าการควบคุมการกระทำ และต้องเชื่อมโยงตนเองเข้ากับผู้อื่น (ภูริกันต์ วัจน์ประกาศิต, 2557) ยังเป็นแม่แบบสำหรับการพัฒนาองค์กรแห่งการเปลี่ยนแปลงไปในเชิงบวก พัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์ไม่เพียงแต่สามารถอยู่ร่วมกันแต่เป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพ ซึ่งเน้นเรื่องคุณธรรมความเข้มแข็ง และข้อผูกพันเชิงลึกของคณาจารย์ในองค์กร (Fry, 2003) ผู้บริหารที่สามารถบริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ก็เนื่องมาจากการเข้าถึงความรู้สึกของบุคลากรได้อย่างถ่องแท้ มีความเข้าใจในตัวบุคคลเห็นอกเห็นใจบุคลากร และปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่าง มีวิสัยทัศน์เชิงบวกน่าเชื่อถือและนำศรัทธาส่งผลให้เกิดความ พึงพอใจ เกิดความรักและความไว้วางใจระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา ทำให้เกิดความ

ร่วมมือในการส่งเสริม การเรียนรู้ร่วมกัน ปฏิบัติงานด้วยความทุ่มเททั้งร่างกายแรงใจในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อบรรลุผลตามเป้าหมายอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม (ลัดดา จุลวงศ์ และศักดิ์ชัย นิริญทวี, 2563) แต่ในสภาพปัจจุบันยังมีบุคลากร ทางการศึกษาไม่น้อยที่ตัดสินใจออกจากราชการ อันเนื่องมาจากการทำงานแล้วไม่มีความสุข ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของตนเอง มีภาระงานที่มากเกินไปจนเกินไปจริง และไม่สอดคล้องกับเงินเดือนที่ได้รับ รวมถึงสภาพแวดล้อมในการทำงานไม่เอื้อต่อการดำเนินชีวิต

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 เป็นองค์กรที่มีการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบท สถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และวางแผนกรอบแนวคิดที่สอดคล้องกับนโยบาย ด้านการศึกษาและแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายเรียนดีมีความสุขของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ส่งเสริมและสนับสนุนทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และหนึ่งในการพัฒนาที่เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนทางการศึกษาก็คือครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้ให้ความสำคัญโดยมีแนวคิดในการจัดการศึกษาลดภาระครูและบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2, 2567: 29) แต่จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ก็ยังมีจุดอ่อนด้านครูและบุคลากรทางการศึกษามีจำนวน ไม่เพียงพอ มีภาระงานอื่นมาก อีกทั้งครูและบุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติการสอนไม่ตรงตามเอกนำไปสู่การ ไม่อยากปฏิบัติงาน เนื่องจากเกิดความท้อแท้ ความเหน็ดเหนื่อยจากภาระงานอื่นที่ล้นมากกว่างานสอน ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจและมีความสุขในการปฏิบัติงาน (สำนักงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2, 2567: 49) และยิ่งกว่านั้นคือพบผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ที่ไม่ชัดเจน ไม่เห็นอกเห็นใจในการปฏิบัติงานทำให้บุคลากรเกิดความรู้สึกไม่ศรัทธาในผู้บริหาร เกิดความไม่ไว้วางใจ ก่อให้เป็นปฏิปักษ์ต่องานที่ปฏิบัติและจะเป็นผลเสียต่อองค์กร เพราะบุคคลจะแสดงออกซึ่งความเป็นปฏิปักษ์ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การขาดงาน การลาออกจากงาน จึงทำให้ความสามารถในการปฏิบัติงานลดลง (วนิดา ทินนา, 2556) ก็ยังส่งผลให้การปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพ เพราะเป็นสิ่งที่แสดงถึงความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน นำไปสู่การบั่นทอนในการปฏิบัติงาน และทำให้องค์กรไม่บรรลุเป้าหมายตามที่คาดหวังไว้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงแสดงให้เห็นว่าการบริหารขององค์กรให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพได้นั้นจึงต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถเข้าถึงจิตใจและความรู้สึก ของบุคลากรได้อย่างลึกซึ้งและถ่องแท้ อันจะนำไปสู่การการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ส่งผลให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี ประทับใจ เกิดความร่วมมือกันในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้องค์กรบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการนำไปปรับใช้พัฒนาสถานศึกษาตามบริบทของหน่วยงานของตน นำไปสู่เป้าหมายตามที่ตั้งไว้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์การวิจัย:

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต 2

2. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ปิยธิดา อำภาพันธ์ (2560: 7) กล่าวว่าความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือพอใจที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือต่อองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจ ส่งผลให้ทัศนคติที่ดีได้รับการตอบสนองตามความต้องการของตนเอง

วุฒิชัย โภคะชัย (2564: 17) กล่าวว่าความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือเจตคติที่ดีต่องานที่กำลังปฏิบัติอยู่ มีผลทำให้เกิดการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ด้วยร่างกายและสติปัญญา เป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของงานที่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลจากการได้รับการตอบสนองต่อแรงจูงใจหรือความต้องการของแต่ละบุคคลในแนวทางที่พึงประสงค์ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อองค์การ

แพรวพรรณ ทาสมบูรณ์ (2565: 28) กล่าวว่าความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก ทัศนคติ และเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งความพอใจที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับสิ่งที่ต้องการหรือบรรลุจุดหมาย เป็นความรู้สึกหรือทัศนคติที่เป็นไปในทางบวก ซึ่งความพึงพอใจทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญและกำลังใจ โดยจะมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร

กล่าวโดยสรุป ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความรู้สึกพอใจหรือเป็นทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นไปในทางบวก เกิดขึ้นเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการต่อแรงจูงใจในทางที่พึงประสงค์ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานได้บรรลุจุดหมายของคนที่กำหนดไว้ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของงาน นำไปสู่การปฏิบัติที่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณ

นิยอ บาฮา (2559: 8) กล่าวว่าภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณ หมายถึง ผู้นำที่สงบอ่อนน้อมสุภาพแต่มีพลังอำนาจที่มาจากจิตวิญญาณที่เปี่ยมไปด้วยพลังศรัทธาอันแน่วแน่มั่นคง จูงใจผู้ตามด้วยแบบอย่างแห่งชีวิตที่อุทิศตนมิใช่ด้วยกลยุทธ์และสติปัญญาอันหลักแหลม ผู้ตามจึงไม่เพียงแต่อุทิศตนเพื่องานด้วยความเต็มใจ แต่ได้รับแบบอย่างชีวิตที่มีความศรัทธาและหมายรวมถึงการเอาคุณธรรมเป็นที่พึ่งจากตัวผู้นำ

ดวงทิพย์ ชุนโนนขวา (2561: 6) กล่าวว่าภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณ หมายถึง ความสามารถของผู้นำที่มีอิทธิพลต่อจิตใจผู้อื่น โดยเน้นที่ความรู้สึกความเข้าใจ มากกว่าการควบคุมการกระทำและต้องเชื่อมโยงตนเองเข้ากับผู้อื่น

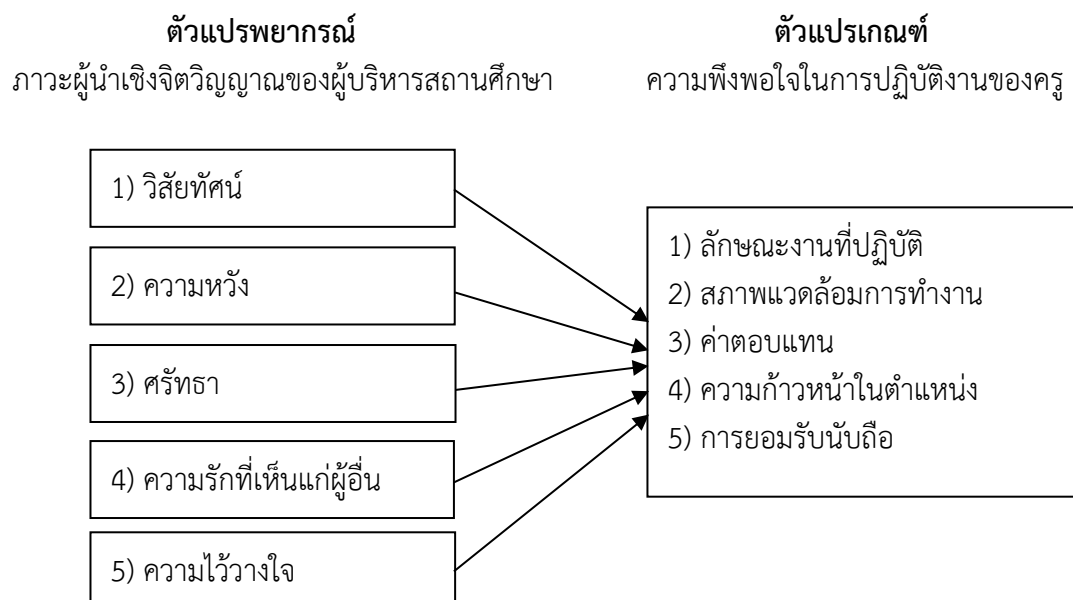
พลวัต แสงสีงาม (2563: 28) กล่าวว่าภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณ หมายถึง ความสามารถในการสร้างความน่าเชื่อถือศรัทธา วิสัยทัศน์ การสร้างแรงจูงใจ การกระตุ้นจิตสำนึก และการให้ความสำคัญกับผลการปฏิบัติงานโดยการพัฒนาศักยภาพขององค์กรในเชิงบวก เพื่อให้กลุ่มหรือองค์กรบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ลัดดา จุลวงศ์ และศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2563: 21) กล่าวว่าภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณ หมายถึง คุณลักษณะ พฤติกรรมหรือกระบวนการของผู้นำที่มีความเชื่อมั่นศรัทธาในคุณธรรม ความดีงามอย่างมั่นคง เป็นแบบอย่าง ในการนำความรักความเมตตาสู่การกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น จนกลายเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นได้ค้นพบ ศักยภาพอันยิ่งใหญ่ที่ซ่อนอยู่ในตนเอง และมีความมั่นคงอยู่กับการอุทิศตนเพื่อบรรลุเป้าหมายและคุณค่าที่ แท้จริงของชีวิตที่เป็นเรื่องความดีงามความภาคภูมิใจในคุณค่าแห่งตนมากกว่าความสำเร็จในทางวัตถุหรือ รูปธรรม

กล่าวโดยสรุป ภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณ หมายถึง ความสามารถของผู้นำที่มีอิทธิพลต่อจิตใจผู้อื่น เข้าใจ ในความรู้สึก มีจิตวิญญาณที่เปี่ยมไปด้วยความน่าเชื่อถือศรัทธา มีความเชื่อมั่นในคุณธรรม เข้าถึงจุดมุ่งหมาย หรือความสำคัญของชีวิตหรือคุณค่าที่ลึกซึ้ง เข้าใจซึ่งกันและกัน สร้างแรงบันดาลใจให้เกิดขึ้นกับตนเองและ ผู้อื่น กระตุ้นจิตสำนึกให้กับผู้อื่นในการพัฒนาศักยภาพขององค์กรในเชิงบวก เพื่อให้องค์กรบรรลุตาม เป้าหมาย และคุณค่าที่แท้จริงของชีวิตตามที่ตั้งไว้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิด ในการวิจัยโดยการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณ ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ 2) ศรัทธา 3) ความหวัง 4) ความ รักที่เห็นแก่ผู้อื่น 5) ความไว้วางใจ และองค์ประกอบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ลักษณะงานที่ปฏิบัติ 2) สภาพแวดล้อมการทำงาน 3) ค่าตอบแทน 4) ความก้าวหน้า ในตำแหน่ง และ 5) การยอมรับนับถือ ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,718 คน จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 700 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 903 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 115 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 317 คน จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 129 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 167 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 21 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 607-610) กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิในการสุ่ม แล้วทำการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้วิจัยและเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดโครงสร้างแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check lists) ได้แก่ ตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จากการสังเคราะห์องค์ประกอบความพึงพอใจ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ลักษณะงานที่ปฏิบัติ 2) สภาพแวดล้อมการทำงาน 3) ค่าตอบแทน 4) ความก้าวหน้าในตำแหน่ง 5) การยอมรับนับถือ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ โดยมีหลักเกณฑ์ในการให้ระดับคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 121)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 จากการสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ 2) ความหวัง 3) ศรัทธา 4) ความรักที่เห็นแก่ผู้อื่น 5) ความไว้วางใจ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ โดยมีหลักเกณฑ์ในการให้ระดับคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 121)

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัยจากหนังสือ เอกสาร วารสาร รวมทั้งหลักการ แนวคิดทฤษฎีและมุมมองทัศนะของนักการศึกษาหลายๆ ท่าน เพื่อนำมาใช้ในการสรุปเป็นนิยามศัพท์ของตัวแปรในการวิจัย

2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือจากเอกสารตำรา โดยยึดกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ
3. กำหนดรูปแบบ โครงสร้างของเนื้อหาของแบบ สอบถามให้ครอบคลุมภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2
4. ประมวลข้อมูลและความรู้ที่ได้มาสร้างเป็นแบบ สอบถามตามโครงสร้างเนื้อหาและรูปแบบตามที่กำหนดไว้
5. นำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไขเนื้อหา และสำนวนที่ใช้ ตลอดจนความถูกต้องเหมาะสมของแบบสอบถาม
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาปรับปรุงแก้ไข โดยอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) และความชัดเจนของ ภาษาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ผลปรากฏว่ามีค่า 0.60-1.00 ถือว่าผ่านเกณฑ์
7. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วตามอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามเป็นรายด้าน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นแยกเป็นตอน ดังนี้
 - 7.1 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู มี 5 องค์ประกอบ ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ .958 และแยกตามองค์ประกอบ ได้ดังนี้
 - 7.1.1 ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .877
 - 7.1.2 ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .810
 - 7.1.3 ด้านค่าตอบแทน ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .812
 - 7.1.4 ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .903
 - 7.1.5 ด้านการยอมรับนับถือ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .896
 - 7.2 ภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ .986 และแยกตามองค์ประกอบ ได้ดังนี้
 - 7.2.1 ด้านวิสัยทัศน์ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .956
 - 7.2.2 ด้านความหวัง ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .958
 - 7.2.3 ด้านศรัทธา ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .930
 - 7.2.4 ด้านความรักที่เห็นแก่ผู้อื่น ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .952
 - 7.2.5 ด้านความไว้วางใจ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .942
8. ปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์แล้วจัดพิมพ์แบบสอบถาม เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยบันทึกเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ออกหนังสือไปยังผู้อำนวยการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัด
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามผ่านช่องทางออนไลน์ Google form
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองและที่ได้รับกลับคืนทางออนไลน์ Google form กรณีที่ยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืนตามกำหนด ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองอีกครั้ง
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์
2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) มาวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละตอนมีรายละเอียด ดังนี้
 - 2.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
 - 2.2 ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) จำแนกตามองค์ประกอบ เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย พิจารณาและใช้หลักเกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน (Class interval) ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2560: 121) ซึ่งแบ่งคะแนนออกเป็น 5 ระดับ
 - 2.3 ตอนที่ 3 ระดับภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) จำแนกตามองค์ประกอบ เกณฑ์การแปลผล ค่าเฉลี่ย พิจารณาและใช้หลักเกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน (Class interval) ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2560: 121) ซึ่งแบ่งคะแนนออกเป็น 5 ระดับ
 - 2.4 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 มาหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson (Pearson's product moment correlation) ทั้งนี้เพื่อป้องกันการเกิด Multicollinearity คือการมีสหสัมพันธ์กันของระหว่างตัวแปรอิสระมากกว่า 2 ตัว ซึ่งการที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับที่สูง อาจส่งผลให้สมการตัวแปร ที่ใช้ในการพยากรณ์ตัวแปรตามมีความคลาดเคลื่อน ดังนั้นจึงต้องตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระเพื่อให้แน่ใจว่า ตัวแปรอิสระสามารถอยู่ในสมการตัวแปรได้ (โอโนทัย ตรีวานิช, 2552: 55-57)
 - 2.5 สร้างสมการพยากรณ์โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) เพื่อพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2

ผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ภาพรวมและรายด้าน

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ลักษณะงานที่ปฏิบัติ	4.18	0.57	มาก
2. สภาพแวดล้อมการทำงาน	4.28	0.56	มาก
3. ค่าตอบแทน	3.89	0.64	มาก
4. ความก้าวหน้าในตำแหน่ง	4.08	0.67	มาก
5. การยอมรับนับถือ	4.26	0.59	มาก
รวม	4.13	0.52	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.56) รองลงมา คือ ด้านการยอมรับนับถือ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.59) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านค่าตอบแทน ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.64)

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำเชิงจิต วิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 ภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. วิสัยทัศน์	4.18	0.70	มาก
2. ความหวัง	4.15	0.72	มาก
3. ศรัทธา	4.20	0.72	มาก
4. ความรักที่เห็นแก่ผู้อื่น	4.22	0.80	มาก
5. ความไว้วางใจ	4.18	0.75	มาก
รวม	4.18	0.70	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความรักที่เห็นแก่ผู้อื่น ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.80) รองลงมา คือ ด้านศรัทธา ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.72) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความหวัง ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.72)

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅
ด้านวิสัยทัศน์ (X ₁)	1				
ด้านความหวัง (X ₂)	.901**	1			
ด้านศรัทธา (X ₃)	.867**	.904**	1		
ด้านความรักที่เห็นแก่ผู้อื่น (X ₄)	.828**	.874**	.895**	1	
ด้านความไว้วางใจ (X ₅)	.856**	.885**	.907**	.916**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 แสดงว่า ภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความหวัง ด้านศรัทธา ด้านความรักที่เห็นแก่ผู้อื่น และด้านความไว้วางใจ มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความหวังกับด้านวิสัยทัศน์ ($r = .901$) ด้านศรัทธากับด้านวิสัยทัศน์ ($r = .867$) ด้านศรัทธากับด้านความหวัง ($r = .904$) ด้านความรักที่เห็นแก่ผู้อื่นกับด้านวิสัยทัศน์ ($r = .828$) ด้านความรักที่เห็นแก่ผู้อื่นกับด้านความหวัง ($r = .874$) ด้านความรักที่เห็นแก่ผู้อื่นกับด้านศรัทธา ($r = .895$) ด้านความไว้วางใจกับด้านวิสัยทัศน์ ($r = .856$) ด้านความไว้วางใจกับด้านความหวัง ($r = .885$) ด้านความไว้วางใจกับด้านศรัทธา ($r = .907$) และด้านความไว้วางใจกับด้านความรักที่เห็นแก่ผู้อื่น ($r = .916$) ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้นจึงต้องดำเนินการพิจารณาจากค่า VIF และ Tolerance

ตาราง 4 ค่า Tolerance และ VIF ของตัวแปรพยากรณ์

ตัวแปรพยากรณ์	Tolerance	VIF
1. วิสัยทัศน์	0.315	3.178
2. ความหวัง	0.188	5.328
3. ศรัทธา	0.248	4.037
4. ความรักที่เห็นแก่ผู้อื่น	0.315	3.178
5. ความไว้วางใจ	0.268	3.730

จากตาราง 4 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความหวัง ด้านศรัทธา ด้านความรักที่เห็นแก่ผู้อื่น และด้านความไว้วางใจ ซึ่งเป็นตัวพยากรณ์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 มีความสัมพันธ์กันน้อย เนื่องจากค่า Tolerance มีค่าน้อยกว่า .10 และค่า VIF มีค่าน้อยกว่า 10 ดังนั้น จึงเป็นไปตามข้อตกลงของการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอย

ตาราง 5 การวิเคราะห์การถดถอยภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์ การถดถอยจากคะแนนดิบ ไม่ปรับมาตรฐาน (b)	สัมประสิทธิ์ การถดถอยจากคะแนนมาตรฐาน (β)	t	p
ค่าคงที่	1.757		15.68*	.000
ด้านวิสัยทัศน์ (X ₁)	0.318	0.430	6.78*	.000
ด้านความรักที่เห็นแก่ผู้อื่น (X ₄)	0.248	0.382	6.03*	.000
R = 0.776, R ² = 0.603, p = .000				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 แสดงว่า ด้านวิสัยทัศน์ และด้านความรักที่เห็นแก่ผู้อื่น มีอิทธิพลร่วมกัน ต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านที่มีอิทธิพลสูงที่สุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ รองลงมา คือ ด้านความรักที่เห็นแก่ผู้อื่น ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างด้านเหล่านี้กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 เป็น 0.776 และด้านเหล่านี้สามารถอธิบายความแปรปรวนความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ได้ร้อยละ 60.3

จากตาราง 5 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำ เชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ได้ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ } \hat{Y} = 1.757 + 0.318X_1 + 0.248X_4$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน } \hat{Z}_y = 0.430X_1 + 0.382X_4$$

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน รองลงมา คือ ด้านการยอมรับนับถือ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านค่าตอบแทน

2. ระดับภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความรักที่เห็นแก่ผู้อื่น รองลงมา คือ ด้านศรัทธา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความหวัง

3. ภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษาด้านวิสัยทัศน์ และด้านความรักที่เห็นแก่ผู้อื่น มีอิทธิพลร่วมกันต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นครราชสีมา เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านที่มีอิทธิพลสูงที่สุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ รองลงมา คือ ด้านความรักที่เห็นแก่ผู้อื่น ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยและสรุปผลการวิจัย เรื่องภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 รู้สึกว่าการปฏิบัติงานได้รับความร่วมมือจากบุคลากรใน สถานศึกษา รวมถึงสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานมีความปลอดภัย อีกทั้งยังรู้สึกว่าการปฏิบัติ เป็นอาชีพที่มีความท้าทาย ที่ได้รับความไว้วางใจและความน่าเชื่อถือในการปฏิบัติงานจากบุคลากร เหตุนี้จึงทำให้ครูรู้สึก มีความสุขในการปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับแนวคิดของอัญญา มุ่งหมาย และฉันทนา ปาปัดดา (2562: 71) ที่กล่าวว่า การยอมรับจากเพื่อนร่วมงานก็เป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติงานที่จะ ส่งผลต่อความสุขในการปฏิบัติงานของบุคคล และการได้รับโอกาสให้รวมแก้ปัญหาต่างๆ ของสถานศึกษาจะ ส่งผลให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในสถานศึกษา และเป็นโอกาสที่ดีที่จะทำให้เกิดการยอมรับจากผู้บริหาร และบุคลากรได้ สอดคล้องกับแนวคิดของสุริยา จันทร์พิมล (2560, บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ครูเป็นผู้ทำหน้าที่ สอนเด็กโดยตรงหากครูมีความ พึงพอใจที่ดีก็จะเกิดแรงบันดาลใจในการปฏิบัติหน้าที่ได้ดีส่งผลต่อการ พัฒนาการเรียนการสอนให้พัฒนาการก้าวหน้ายิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของปิยธิดา อัมพาพันธ์ (2560, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ใน กลุ่มโรงเรียนพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ผลการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ระดับภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับ มากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความรักที่เห็นแก่ผู้อื่น รองลงมา คือ ด้านศรัทธา ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 เป็นผู้ที่มีความรักความเมตตา เห็นอกเห็นใจต่อบุคลากรในสถานศึกษา มีจิตใจกว้างขวาง ห่วงใยและหวังดีต่อ บุคลากรในการปฏิบัติงาน เหตุนี้จึงทำให้บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติงานอย่างมีความสุข มีความสามัคคีกัน อันจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของอนันต์ ฉิมรงค์, เรืองวิชัย นิลโคตร และ วัยวุฒิ บุญลอย (2566: 59) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการสนับสนุนและเป็นที่พึ่ง ทางจิตใจ เป็นแบบอย่างที่ดี อดทน เสียสละ แสดงออกถึงความรักความเมตตาแก่คณะครูอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ครูเกิดความรัก ความศรัทธา และร่วมมือกันในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ อีกทั้งผู้บริหาร สถานศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะใช้วิสัยทัศน์เป็นเครื่องมือในการสร้างภาพลักษณ์ของตนเองและสถานศึกษาให้เป็นที่ ยอมรับนับถือและเชื่อถือจากทุก ๆ ฝ่าย เพื่อความร่วมมือและสามัคคีกันในการปฏิบัติงานที่แสดงให้เห็นถึง ทิศทางและแนวโน้มของการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของพลวัต แสงสีงาม (2563: 88) ที่กล่าวว่าผู้บริหารสามารถตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผล สร้างความเชื่อมั่นต่อเป้าหมายให้แก่

บุคลากร เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ อีกทั้งผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากร มีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ตามเป้าหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถด้วยความรับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ มีความจริงใจต่อผู้ร่วมงานทั้งต่อหน้าและลับหลัง และยังสามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริงของตนเองแล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคลากรในองค์กร สอดคล้องกับผลการศึกษาของนียอ บาสา (2559: 120) ที่ศึกษาอิทธิพลของคุณลักษณะศึกษานิเทศก์ บรรยายการครองครุ่นผ่านภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของศึกษานิเทศก์ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก

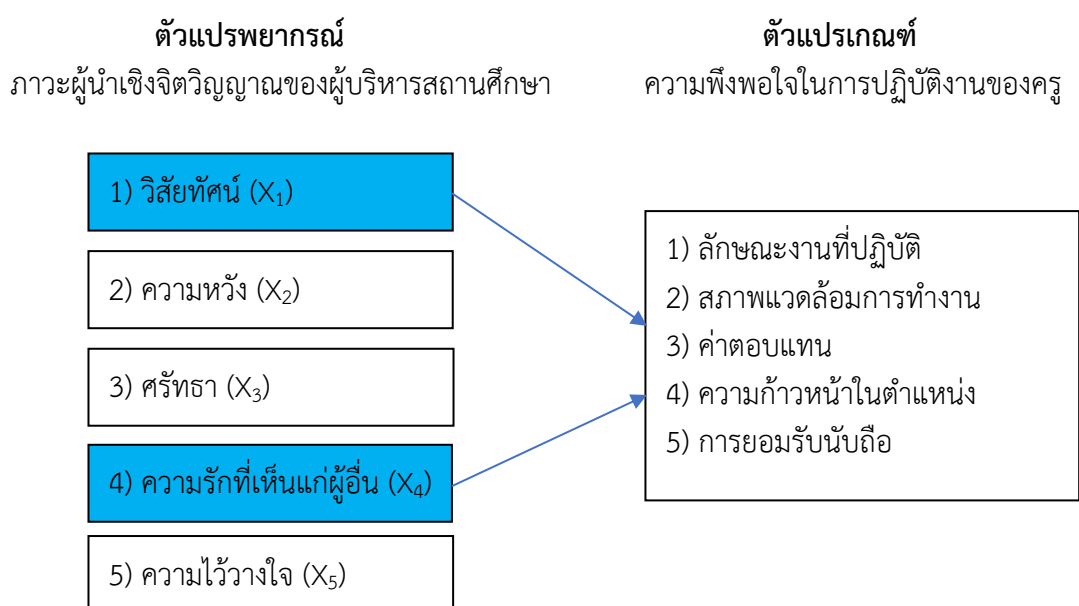
3. ภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ และด้านความรักที่เห็นแก่ผู้อื่น ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ที่มีอิทธิพลสูงที่สุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ รองลงมา คือ ด้านความรักที่เห็นแก่ผู้อื่น ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างด้านเหล่านี้กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 เป็น 0.776 และด้านเหล่านี้สามารถอธิบายความแปรปรวนความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ได้ร้อยละ 60.3

3.1 ด้านวิสัยทัศน์ เป็นด้านที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 เป็นผู้ที่มีการปฏิบัติงานโดยมีวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ ที่ชัดเจน แสดงให้เห็นถึงทิศทางในการพัฒนาสถานศึกษาที่จะกระทำในอนาคต เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทำให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความเชื่อมั่น และเห็นภาพที่จะกระทำในอนาคตไปด้วยกัน ส่งผลให้บุคลากรมีความสุขและพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และเกิดความไว้วางใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของรัตนาคณโว (2565: 126) ที่กล่าวว่าวิสัยทัศน์เป็นสิ่งสำคัญประการแรกที่ผู้นำจะต้องมี และจะต้องเข้าใจบริบทของสถานศึกษาทั้งภายในและภายนอก และต้องเผยแพร่วิสัยทัศน์ไปสู่ครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้วิสัยทัศน์เกิดการปฏิบัติตามเป้าหมายอย่างแท้จริง ทুম่ทกำลังกายและกำลังความคิดตลอดจนความพยายามของบุคลากรเพื่อกระตุ้นให้เกิดแรงผลักดันในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารจะต้องแสดงพฤติกรรมเป็นแบบอย่างแก่บุคลากรในการยึดมั่นวิสัยทัศน์ มีการประพฤติตนปฏิบัติตามมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามค่านิยมของสถานศึกษา เพื่อที่จะพัฒนาบุคลากรให้ปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้นมีความพยายามและมุ่งมั่นตั้งใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของมาลัยพร สาวิสัย (2563, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง ผลการศึกษา พบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ด้านความรักที่เห็นแก่ผู้อื่น เป็นด้านที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณศิกษานครราชสีมา เขต 2 เป็นผู้ที่แสดงออกถึงควมมีเมตตา ความเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อบุคลากร มีจิตใจกว้างขวางเป็นที่พึ่งและพร้อมช่วยเหลือผู้อื่น อีกทั้งยังรู้จักให้อภัย เห็นอกเห็นใจต่อบุคลากรในการปฏิบัติงาน ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างราบรื่น มีความสุขและเกิดความสามัคคีในการปฏิบัติงาน ทำให้บุคลากรมีขวัญและกำลังใจ รู้สึกว่าการปฏิบัติงานล้ามรอบไปด้วยความรักความเมตตาและการมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ซึ่งส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและบรรลุเป้าหมายขององค์การตามที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนุจรินทร์ สายพิณ และมีญุสา อุดทอง (2565: 96) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้อุทิศตนให้กับการบริหารราชการอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมที่ไม่ยึดติดกับค่านิยมเดิม ๆ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมที่ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มีความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการให้เกิดความเหมาะสมกับปัญหาที่เกิดขึ้น มองแนวทางการปฏิบัติงานในมุมกว้างมุ่งผลลัพธ์ที่เกิดจากการปฏิบัติงานของทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอนันต์ นิเมยงค์ เริงวิญญ์ นิลโคตร และวิญญ์ บุญลอย (2566: 60) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณและอุดมการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาในยุคเน็กซ์นอร์มัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว ผลการศึกษา พบว่า ความรักที่เห็นแก่ผู้อื่นส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาในยุคเน็กซ์นอร์มัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ที่นำมาวิเคราะห์ จำนวน 5 ด้าน พบว่า มีจำนวน 2 ด้าน ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ (X_1) และด้านความรักที่เห็นแก่ผู้อื่น (X_4) โดยด้านที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ (X_1) ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ .318 รองลงมา คือ ด้านความรักที่เห็นแก่ผู้อื่น (X_4) ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ .248 มีอิทธิพลร่วมกันต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านค่าตอบแทน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้อำนวยการสถานศึกษาควรกระตุ้นและผลักดันบุคลากรให้ทำผลงานในการเลื่อนตำแหน่ง เพื่อให้ได้รับค่าตอบแทนทางวิทยฐานะ และมีรายได้จากการปฏิบัติงานที่มากขึ้น รวมถึงการสร้างขวัญกำลังใจให้บุคลากรรู้สึกทำงานที่ได้รับมอบหมายมีคุณค่าและเหมาะสมกับค่าตอบแทนที่ได้รับ

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ครูได้รับการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นจากการปฏิบัติงานที่บรรลุเป้าหมายขององค์กร มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้อำนวยการสถานศึกษาควรให้กำลังใจและผลักดันในการปฏิบัติงานของบุคลากร รวมถึงกระตุ้นในการทำผลงานเพื่อเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น อีกทั้งยังต้องสร้างแรงจูงใจในการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรให้มีการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นด้วย

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า ครูได้รับมอบหมายงานในปริมาณที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายงานที่ตรงกับความสามารถของบุคลากร และสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพื่อลดความเบื่อหน่ายหรือภาวะหมดไฟที่อาจเกิดจากการปฏิบัติงานได้ ควรมอบหมายงานที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่เหมาะสม ไม่ให้บุคลากรรู้สึกว่าปริมาณงานที่มอบหมายล้นหน้าที่ของตนเองจนเกินไป

1.4 จากผลการวิจัย พบว่า ครูมีทัศนคติและอุปสรรคที่อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรหาวิธีแก้ไขปัญห เช่น การจัดสรรงบประมาณที่ได้รับจากต้นสังกัดโดยใช้ความจำเป็นมากที่สุดเป็นอันดับแรก การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เพื่อให้ครูมีทัศนคติ และอุปสรรคที่อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและเกิดคุณภาพต่อผู้เรียน

1.5 จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างพลังผลักดันให้บุคลากรสามารถผ่านพ้นสถานการณ์ปัจจุบันด้วยความอดทน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรเมื่อเกิดสถานการณ์ต่าง ๆ ให้บุคลากรรู้สึกว่าไม่ได้อยู่ท่ามกลางปัญหาแต่เพียงผู้เดียว โดยแสดงออกถึงการเป็นผู้นำและทำให้บุคลากรรู้สึกว่าผู้บริหารคอยอยู่เคียงข้างและร่วมแก้ไขปัญหาดังกล่าวไปด้วยกัน

1.6 จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความชัดเจนในการมอบหมายงานให้กับบุคลากรในองค์กรมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายงานด้วยความชัดเจนและหนักแน่น ไม่มอบหมายงานซ้ำซ้อน รวมถึงใส่ใจบุคลากรในการปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณด้านความหวัง ด้านศรัทธา และด้านความไว้วางใจที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู จากกลุ่มตัวอย่างระดับอื่นๆ เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในอนาคตต่อไป

2.2 ควรศึกษาภาวะผู้นำอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู เช่น ภาวะผู้นำเชิงศรัทธาแบบมี ภาวะผู้นำแบบร่วมมือ ภาวะผู้นำเชิงบวก เป็นต้น

2.3 ควรหาแนวทางในการพัฒนาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขตอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). *หนังสือที่ระลึกวันคล้ายวันสถาปนากระทรวงศึกษาธิการ ครบรอบ 132 ปี “เรียนดี มีความสุข”*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- ดวงทิพย์ ขุนโนนเขวา. (2561). *ภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: การวิจัยแบบผสมผสานวิธี*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธนวรรณ สุวรรณपाल. (2566). *ภาระงานล้นแต่เงินน้อย สรุปัญหาค่า #ทำไมครูไทยอยากลาออกเมื่อครูถูกผลักดันให้ผู้เสียสละ*. Retrieved on 19 October 2024 from: <http://thematter.co/social/education/why-thai-teachers-wanna-quit/160415>
- นียอ บาสา. (2559). *อิทธิพลของคุณลักษณะศึกษานิเทศก์บรรยายภาคองค์การผ่านภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นุจรินทร์ สายพิน และมัญชุสา อุตทอง. (2565). *จิตวิญญาณและอุดมการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่*. วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย. 18 (2), 90-100.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปิยธิดา อัมภำพันธ์. (2560). *ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พลวัต แสงสีงาม. (2563). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณของผู้บริหารโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- แพรวพรรณ ทาสมบูรณ์. (2565). *ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูต่อการบริหารการศึกษา*. วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต. 22 (2), 25-38.
- ภูริกันต์ วัจนประภาศักดิ์. (2557). *ภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณบุคลิกภาพห้วงองค์ประกอบวัฒนธรรมองค์การและผลการปฏิบัติงานของพนักงานระดับบังคับบัญชาในอุตสาหกรรมกระดาษแห่งหนึ่ง ในจังหวัดกาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มาลัยพร สาวีสัย. (2563). *วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- รัตนา คนไฉ. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ลัดดา จุลวงศ์ และศักดิ์ชัย นิธิภูว. (2563). *การบริหารสถานศึกษาด้วยภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณ*. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์. 15 (1), 17-30.
- วนิดา ทินนา. (2556). *ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วริศรา อรุณกิตติพร. (2561). *ปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยบูรพา.

- วุฒิชัย โภคะชัย. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนกับประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. Retrieved on 19 October 2024 from: <https://www.korat2.go.th>
- สุริยา จันทรพิมล. (2560). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 2 (2), 31-42.
- อนันต์ ฉิมวงศ์, เรืองวิทย์ นิลโคตร และวิบูลย์ บุญลอย. (2566). ภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณและอุดมการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาในยุคเน็กซ์เนอรัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*. 10 (7), 53-63.
- อนิรุทธิ์ ตูลสุข. (2564). Job dissatisfaction. Retrieved on 19 October 2024 from: <https://www.coachforgoal.com/blog/topic/เมื่อไม่พึงพอใจในงาน-พนักงาน-ก็จะมีอาการ-4-แบบนี้>
- อโนทัย ตริวานิช. (2552). สถิติธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 4. ขอนแก่น : ขอนแก่นการพิมพ์.
- อัญญา มุ่งหมาย และฉันทนา ปาปัดดา. (2562). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา*. 7 (2), 58-74.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. New York: Harper & Row.
- Fry, L. W. (2003). Toward a theory of ethical and spiritual leadership. *The Leadership Quarterly*. 16 (5), 619-622.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30 (3), 607-610.